

ПОЗОРИШТЕ.

УРЕЂУЈЕ А. ХАЦИЋ.

ИЗЛАЗИ ЧЕТИРИ ПУТА НА НЕДЕЉУ НА ПО ТАБАКА. — СТОЈИ ЗА НОВИ САД 40, А НА СТРАНУ 60 НОВ. МЕСЕЧНО, — ЗА ОГЛАСИ
ПАПЛАЊУЈЕ СЕ ОД ЈЕДНЕ ВРСТЕ 3 НОВ. И 30 ЗА ЖИГ СВАКИ ПУТ.

М И Л А.

Шала у једној радњи, по Гернеру за српску позорницу прерадио † Коста Трифковић.

(Наставак.)

„Службеница ваша, знате шта је ново? Симиција Пера своју жену псов'о, Тамо њојзи чуда триста милијона! И то све због једног тричавог шињона! О, ти благи боже, шињони се носе, А сирота жена нема ништа косе. П'онда знате још шта? Стара баба Ката Полази за неког младог адвоката, Кажу да је она заљубљена слепо, Но већ јесте чули — то ће бити лено! А да вид'те само сиротице Стазе Лежи жена bona, а муж јој код Лазе! Ал' тако јој треба, сваког божјег свеца Скупљају се код ње, да мешају кеца! А јесте ли чули за јуцину кћер? Кажу да је уј'о баш за ногу кер, Па сада сирота у илицу иде — Већ како се само лагати не стиде, К'о да нико не зна, да је пре три дана У илицу от'ш'о Аца из Гложана! Знате да је Пера данас банкротир'о? Велику је своту за другог жирир'о, — Тако људи кажу, а не ће да виде, Да његова жена сва у свили иде. А већ то сте чули: Сима из Булшина Добио је данас десетога сина! Десетога сина! Свемогући боже, Што се опет у тог дечурлија множе! А јесте ли чули за писара Стеву? Испросио данас фрајлицу Милеву, Но и то је за њу те још каква радост, Јер је већ одавна прејурила младост! Како сада живи тај инспектор Коста Не може се човек начудити дosta! Сваки дан печења — то је нечуvenо! Може л' тај од плате живити поштено?

Јуче — ја се шетам онуд променадом, Ал' ето ти доктор са његовом младом, Она сва у свили — шта ће њојзи свила? Не сећа се више ко је, шта је била? Па тај безобразлук, хаљина к'о моја Само што је моја много лепшег кроја, П'онда је на мојој чипка много шире, П'онда је још моја на четир парнира, А најносле мени много лепше стоји, Са свим је уз тело — њена фалте броји, Овде јој је доле сувише широка, Овде јој је горе сувише висока, Овде јој је остраг јако набројана, А овде јој напред нечим замазана, Требало би да је и у шлену дужа, Шира око кука и у струку ужа, — Али сад је доста — сада морам ићи, Скоро ће и подне, а гости ће стићи, Позвали смо данас нашег аблегата, Једног сенатора и два адвоката, Имаћемо данас супу с патдицаном Другу са пиринцом и са пармезаном, П'онда тек долазе филована јаја, П'онда иду раци ш'онда иде ћаја, Седам врста теста, три врсте печења — Али сад већ идем — збогом, до виђења!“
А како изгледа девојка у коси
Која већ на леђи по столећа носи?
(Згурено отежући кроз пос.)
„То је страшно, страшно — тај данашњи свет!
То је страшно, страшно — баш ти је проклет!
Како сад девојке обучене иду?
То је страшно, страшно — рамена се виду!
Руке са свим голе, широке к'о буре,
То је страшно, страшно — п'онда тек фризуре!
Високе, широке, пуне туђе косе,

То је страшно, страшно, — шта све данас носе!
Ох, како је било за времена мога,
Нит' је било чуда ни луксуса тога,
Смирено смо ишли, поглед увек доле,
А јесмо л' се среле с оним кој' нас воле,
Ни за бога не би подигнуле очи —
У данашње време свали ти се бочи!

То је страшно, страшно — све нека се стиде!
Јесте л' вид'ли коју да у пркву иде?

Ал' у позориште, на беседу, село,
Ту не сме да фали, ту ти је за цело!

То је страшно, страшно — па на променади,
Како ли се шире у пуној паради,
Свака око себе четир кавалира.

Слободно се креће, јасно конверзира.

То је страшно, страшно — а у моје време,

Тек отвориш уста, као да смо неме,

У данашње време, кад се која пита

Чиме се занима, какве књиге чита:

„Баш сам после подне изчитала Лира,
Најрадије, знате, читам из Шекспира.“

То је страшно, страшно — а кад кући дође,
Одмах хајд' на прозор, да види ко прође,
А имају л' само четрнаест лета,

Већ су заљубљене код данашњег света.

О, пфуј то је страшно! — Тако фрајла Маџа.

На данашње цуре анатему баца,
Али кад би когод имао куражи,
Да је само једним пољупцем ублажи,
Знате шта би рекла наша фрајла Маџа?
— То је страшно, страшно — мало пољубаца! —
Сад ћу да представим, како предикује
Половица слатка, вулго како исује:

(Горопадно.)

„Виле ушли у те, ти грешниче стари,
Који нит' за кућу, нит' за пос'о мари,
Поло сакрментска, сад се иде кући?

Знам да имам вољу таки те истући!

Свог да те излемам, уздуж и попреко!

Шта? Шта мумлан тамо! Шта си опет рек'о?“

„Тек је пола десет?“ „Зар то није доста?

Ти бекријо светска, паорендо проста!

Где си до сад био? А, чекај се само,

Не ћеш баш ни тако, само кад се знамо!

Не ћу ни ја више трпит' тога чуда,

Или можда мислиш да сам са свим луда?

Луда сам — ал' била, што сам теби дошла,

Камо среће да сам за другога пошла,

Већ да није само било муга оца,

Као што је било вазда просиоца! —

Шта је? Шта си рек'о?“ „Није било бољих?“

„Бољих или горих, бар по мојој вољи!

(Свршиће се)

ШЕКСПИР И СТАРОЕНГЛЕСКА ДРАМА.

(Наставак.)

Сам превод библије имаје неизмерног уплива у развијену књижевност, јер отвори свима најчистије врело мудрости и песништва. Из дела готово свију песника за цвета енглеског позоришта излази то, да је библија била главни извор њиховом одушевљењу. Реформацијом црквенском, и ускрсом блага класичке старине засејано буде семе у плодоносну јиву Староенглеске, које у данима Јелисавете и Јакова роди жетве обилате.

Уз то иђаше, од стране народа, још оно безкритично, свеже песничко примање, још оног необуздано одушевљење, па и сујеверје, којега се песници не држаху, али им је добро долазило. И није без никле речено, да Шекспир промовијеног ког филозофског доба не би по свој прилици написао био оне појаве од вештица у Мекбету.

Док се драматски песници зло схваћеним урненцима старија изучавају и губише у хладној формалности, — захватише енглески песници смело у срце енглеско, откривајући тајне широм па износећи их на видик у облику карактеристичких створова. Филозофија се у њих састала с песништвом, те тим већима дејствоваше конкретним схваћањем. Овако је у великом и у опшите, нарочито иак у Шекспира, где у других песника оног доба чешће има ствари, које се данас баш никако не би дале приказати, и које нам сад долазе тако отужне и простачке, да нам — без сазнавања за што је што у њима — лако могу са свим да омрзну. Али не сме се заборавити, да су песници онда писали цигло за позорницу; да је у позориште ишао свет шонај-више од најнижег и средњег реда, којима се баш

допадаху простачине и страхоте, што ми данас једва можемо и да разумемо. Имамо за то изричног сведочанства, како побољи песници простачком укусу публичином тек по тешкој невољи попуштаху, а морали су попуштати, ако су ради да се позориште напуни гледалаци. Позориште у Енглеској не беше ни дворски ни народни завод, већ прави пучки, са свима врлинама и манама што с овим иду. На двору је лисаветином ни трага није о каквом дружењу и састајању с првим, на гласу песницима и вештацима, као што је то чинио Ђудевит XIV. за свога доба. Иста млађана краљица имаде и сумише потребе песничке и воље, те и сама огледаше по каткад да у стихове сложи своје најтајније мисли и осећаје, али с њоме да се друже, удостојавали су се песници — дилетанти само највишега рода господскога, који на двору живише и толико песама спеваше, славећи лепоту јој и мудрост, да би се из тога дало начинити подобра књига.

Кад је Јелисавета села на престо, још се не беше родио ни један од оних великих, драматских песника, који после дадоше краљевању њеном бесамртнога сјаја. Она је видела, како се позориште разви од игара с луткама до највећег цвета и савршенства — а ни у чем га није

потпомагала ни унапређивала. Једина је заслуга њена, што позоришту није ни чим сметала, већ, чешће га похађајући, добар пример давала веленоноситој властели. Истом после једанаест година након његог ступања на престо би подигнуто прво стално позориште, и то чак иза вароши у крају једном, који не беше под влашћу лорд-мајора, градског начеоника, који изгони из Лондона глумце, као људе бешасне, и би им и остале непомирљиви противници у ситији, на двору краљичином. У опозицију тих „поптенодостојних мужева“ и против „несветог комедијаштва“ присташе и сви редом угледнији грађани, који своју узоритост управљаху по спољашњим приликама.

И тако се кукавни драматски песници, који су уједно били и глумци, борише са свакојаком неповољношћу и неправдом, стојећи у грађанској друштву са свим усамљеним. Поменути опозиционари радо су се забављали за малену улазницу, и то је све. Први и на гласу глумци држаху се сретни, ако су кад смели своја дела посветити којем год аристократском добротвору одушевљенику за вентином — и добити за то наплате. Редак је пак случај, да се који од отих добротвора поближе дружио с песничима глумцима.

(Наставиће се.)

С Р Ј С Т Џ А Ј .

СРПСКО НАРОДНО ПОЗОРИШТЕ.

(Кин) приказан је на нашој позорници по други пут 23. фебруара. Овим комадом није се само умножио, већ се управо и обогатио наш позоришни репертоар, нарочито док узима таквога Кина, као што је то био Ружић овога вечера. И заиста ружићев Кин могао би на дику бити и много већим позорницама, које су себи стекле гласа и имена у свету. Кина с таквим заносом и жаром представљати као што је то чинио Ружић, може само глумац, који љуби уметност на се већ њу зна и одушевити. То напе миниљење делила је и публика, која му је игрну живим допадањем пратила, па више места му новлађивала, а на послетку га и изазвом одликовала. И сви остали приказивачи и приказивачице одговорили су својим задатцима с таквом вољом и разумевањем својих улога, да смо имали потпу ног уметничког уживања и у складној целини. И само инсценисање било је добро удешено према нашим позоришним приликама, а позорница на позорници била је управо красно наимештена.

П О З О Р И Љ Е .

* (Српско позориште у Дарувару) Српска позоришна дружина под управом Ђорђа Шелеша давала је у Дарувару 17 представа и једну беседу. Приказани су били ови комади: „Добрila и Миленко“, „Цигани“, „Фабричар“, „По енглески“, и „Лукавшина и будалаштина“, „Стари бака и његов син хусар“, (у овом је комаду Н. Рашић представљао Никицу по 115 пут), „Школски надзорник“, „Шоља теја“, и „Љубавно писмо“, „Палача и лудница“, „Цар Петар велики као лађар“, „Зидање Раванице“, „Границари“, „Прна Краљица“, „Сеоска простота“, „Љубоморни“ и „Честитам“, „Сајдијин шешир“ и „Оп није љубоморан“, „Ђурађ Бранковић“, „Војнички бегунац“, „Париски колотор“ и на беседи „Мила“. Даруварци су јако полазили позориште. Гроф Јулије Јанковић био је на двема представама, на „Зидању Раванице“ и на „Париском колотору“. О првом је комаду рекао, да се не може давати без великог оркестра и велике позорнице, али да се ипак за то може видити од каког је великог заманџаја замисло у њему. Из Дарувара отишла је поз. дружина у Слатину.

Издаје управа српског народног позоришта.

СРПСКО НАРОДНО ПОЗОРИШТЕ.

42. ПРЕДСТАВА.

У II. ПРЕТИПЛАТИ 5.

У НОВОМЕ САДУ У ПЕТAK 7. МАРТА 1875.

ПРВИ ПУТ:

МУЖ НА СЕЛУ.

ШАЛДИВА ИГРА У ТРИ ЧИНА, НАПИСАО БАЈЛАР и ЖИЛ де ВЕЉ, с ФРАНЦУСКОГ.

ОСОБЕ:

Егбертовица	J. Маринковићка.
Урзула Коломбетовица, њезина кћи	J. Сајевићка.
Фердинанд Коломбет, урзулин муж	Ружић.
Паулина, његова сестра	Л. Харићева.
Цезар Полињи, морнарски официр	Сајевић.
Нохановица, удовица	Д. Ружићка.
Едмунд, паулинин љубазник	Лукић.
Мартен, кућни пријатељ	Марковић.
Јустина, нохановичина собарица	Љ. Зорићева.
Фридрих, слуга у кући Егбертовице	Божовић.
Слуга нохановичин	Бунић

Збија се у Паризу у наше време.

Поштовани претплатници умољавају се, да би изволели исплатити други део од своје прве претплате или у трговини браће Јоповића или у вече на каси.

Улазнице се продају у писарници позоришној (стану матичном) од 9—12 пре подне и од 3—5 са хата после подне, а после на каси.

Поједињи бројеви овога листа продају се обдан по 5 д. а вр. у српској народној задружној штампарији, у позоришној писарници и у вече на каси.

ПОЧЕТАК У 7 И ПО А СВРШТАК У 10 САХАТА.